

Omgaan met vertrouwelijke informatie over leerlingen

Als (vertrouwens)leerkracht, zorgcoördinator, leerlingenbegeleider, ... ondersteunt en/of begeleid je leerlingen. Soms kan het gebeuren dat je door hen in vertrouwen genomen wordt over allerlei zaken. Mogelijks ook over alcohol, cannabis, illegale drugs, gamen, gokken, ... Leerlingen gaan er vaak van uit dat de zaken die ze je in vertrouwen vertellen, niet doorgegeven zullen worden aan derden.

Vaak rijst de vraag of de vertrouwelijke informatie die leerlingen aan onderwijspersoneel vertellen, wel zo vertrouwelijk is? Kan/moet deze informatie gedeeld worden met derden? Bijvoorbeeld met collega's en directie? Met de ouders van de leerlingen? Met externe hulpverleners? In het kader van een begeleidingsproces op school is het hoe, wat en wanneer van 'vertrouwelijke informatie' belangrijk om weten.

Dit is een beknopte uitleg over het ambtsgeheim bij leerkrachten. Meer uitgebreide informatie lees je in de publicatie 'Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs op school' (VAD, 2014).

Ambtsgeheim / discretieplicht

De discretieplicht wordt in de rechtsleer omschreven als **“de verplichting om bij het uitoefenen van een functie of ambt geen gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen”**.

De discretieplicht vereist dus dat men 'discreet' omgaat met vertrouwelijke gegevens, in tegenstelling tot het beroepsgeheim dat een 'geheimhoudingsplicht' inhoudt. Hierdoor kunnen dragers van een discretieplicht in het kader van de goede werking van de dienst of onderneming vertrouwelijke informatie uitwisselen met **collega's** en **leidinggevenden**. Maar deze informatie mag dus niet gedeeld worden met andere derden (die er niet toe gerechtigd zijn).

Ook **vertrouwensleerkrachten (groene leerkrachten, zorgleerkrachten, ...)** zijn, hoewel ze door leerlingen vaak wel aanzien worden als (noodzakelijke) vertrouwensfiguren, volgens de huidige rechtspraktijk niet gebonden door het beroepsgeheim. Zij vallen ook onder het ambtsgeheim. Dit betekent dat dus ook zij, ondanks hun titel of functie, geen volstrekte geheimhouding kunnen beloven aan de leerlingen die hen in vertrouwen nemen.

Het is erg belangrijk om leerlingen snel en duidelijk te informeren over het feit dat men als onderwijspersoneel geen beroepsgeheim heeft, en over de betekenis van het ambtsgeheim en de uitzonderingen die hierop bestaan. Verwijs ook naar hulpverlening zoals het CLB dat wel beroepsgeheim heeft.

Uitzonderingen op het ambtsgeheim

Informatie doorgeven aan ouders

Het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat minderjarigen **handelingsonbekwaam** zijn en daarom onder het **ouderlijk gezag** van hun ouders vallen tot ze meerderjarig worden. Onder toepassing van hun ouderlijk gezag hebben ouders het recht om beslissingen te nemen over en voor hun minderjarige kinderen en hebben ouders ook **recht op informatie** over hun minderjarige kinderen.

Ouders van minderjarige leerlingen hebben hoe dan ook recht op onderwijsgerelateerde informatie. Wat betreft andere informatie neemt de huidige rechtspraktijk, in het licht van de evolutie op vlak van de mogelijke erkenning van de bekwaamheid van minderjarige kinderen, echter aan dat scholen rekening kunnen houden met het recht op privacy van hun bekwame, minderjarige leerlingen. Ook tegenover hun ouders.

¹ Bron: Nele Desmet Juriste Kinderrechtswinkel vzw. 't Zitemzo... met het ambtsgeheim en het beroepsgeheim t.a.v. minderjarige leerlingen. Artikel verschenen in december 2012 op www.leerrijk.be (uitgeverij Plantyn)

Noodtoestand

De school zal vertrouwelijke informatie m.b.t. leerlingen kunnen (soms zelfs moeten) delen met derden wanneer er sprake is van een noodtoestand. Een juridische noodtoestand betekent dat men een bepaalde regel waaraan men onderworpen is, bv. de discretieplicht, mag schenden om belangrijker waarden te vrijwaren.

De school is onder toepassing van de meldingsplicht wettelijk verplicht om misdrijven waarvan ze kennis krijgt, te melden aan de procureur des Konings. Let wel, hoewel het wel degelijk gaat om een meldingsplicht, voorziet de wet niet in een sanctie voor wanneer men zich hieraan niet houdt. Het gaat dus in de praktijk eerder om een 'morele' plicht dan om een juridisch afdwingbare.

Wanneer de school verneemt dat personen in groot gevaar verkeren, kan ze trouwens niet alleen informatie uitwisselen met derden. Ze zal verplicht zijn om (gepaste) hulp te bieden anders maakt ze zich schuldig aan 'schuldig hulpverzuim'.

Doorgeven van informatie met toestemming

Vertrouwelijke informatie over leerlingen kan besproken worden met andere derden dan collega's en leidinggevenden (bijvoorbeeld hulpverleners) wanneer men hiervoor de **toestemming** heeft van de wettelijke vertegenwoordigers (ouders of voogd) van de minderjarige leerling, en van de bekwame minder- of meerderjarige leerling zelf. Dit in tegenstelling tot het beroepsgeheim waarbij de toestemming van de cliënt of patiënt de hulpverlener of zorgverstreker in principe niet kan bevrijden van zijn beroepsgeheim.

Informatie-uitwisseling tussen hulpverlening en gezondheidszorg enerzijds en onderwijs anderzijds

Hulpverleners en zorgverstrekkers hebben beroepsgeheim en kunnen hierdoor, tenzij in het geval van een juridische noodtoestand, in principe geen vertrouwelijke informatie over hun cliënten of patiënten delen met onderwijspersoneel (zonder beroepsgeheim).

CLB-medewerkers vormen hierop een uitzondering: Art. 36 CLB-decreet en art. 9 Besluit Vlaamse Regering betreffende het multidisciplinair dossier (BVR MDD) laten immers toe dat het CLB en de school onderling relevante informatie uitwisselen. Omdat er sprake is van 'relevante informatie-uitwisseling', wat een ruime en vage omschrijving is, is het aan te raden om zich hier uiterst zorgvuldig en eerder terughoudend op te stellen.

Vertrouwelijke informatie en het gesprek aangaan

Voorafgaand en tijdens een interne begeleiding voert men gesprekken met de leerling. Wanneer hij tijdens het gesprek vertelt over problemen (zoals alcohol of ander middelengebruik) kan men als leerkracht nooit geheimhouding beloven. Dit omwille van bovenstaande redenen, maar er zijn nog een aantal zaken die van belang zijn.

Noch vanuit begeleidings- noch vanuit juridisch perspectief is de geheimhoudingsbelofte een goede keuze. Door geheimhouding te beloven:

- kan de leerkracht noch bij de interne leerlingbegeleiding, noch bij hulpverleningsinstellingen te rade gaan. Het klankbordeffect valt weg, men komt in een isolement dat consult onmogelijk maakt.
- komt men onder druk van de leerling te staan. Het verbreken van de belofte wanneer de informatie dit noodzakelijk maakt, kan een breuk geven in de vertrouwensrelatie.
- chakelt de leerkracht de leerlingenbegeleiding en externe hulpverlening uit als begeleidingsmogelijkheden voor de leerling. Als leerkracht is men niet opgeleid voor de therapeutische begeleiding van alcohol- en andere middelenproblemen. De leerkracht is geen hulpverlener, en is zich best van zijn eigen grenzen en mogelijkheden bewust.

Het is van belang om na te gaan of de leerling de grenzen van de geheimhouding goed begrepen heeft.

Colofon

Redactie & lay-out: VAD

Foto: Pexels

V.U.: F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© september 2015

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 |

vad@vad.be | www.vad.be

De informatie uit deze factsheet mag worden overgenomen mits vermelding van de referentie: VAD (2015). *Omgaan met vertrouwelijke informatie*. Brussel: VAD.

VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS